

האכל ישמור!

איזה? — ישאלו שוחרי החימוש הגרעיני. לכל היותר יהיו פצצות גרעיניות בידי שני הצדדים. **ייווצר מאזן-האימה. מה רע בכך?**

מאזן-האימה מצטייר כיום, בעיני רבים, כמצב חיובי. דור שלם נולד וגדל בעולם מאז שנוצר מאזן-האימה בין שתי מעצמות העל, ארצות-הברית וברית-המועצות. מזה 41 שנים שורר בעולם שלום. פרצו מלחמות קטנות, מלחמות-ספר בין שתי המעצמות, באמצעות שכירי-חרב וכוחות-עזר, כמו הערבים וישראל, אך מלחמת-העולם הגדולה, האימה, הגוראה נמנעה.

אם זה הצליח בין מעצמות-העל, מדוע זה לא יצלח בין ישראל והערבים?

על כך יש שתי תשובות: ראשית, תקופה של 41 שנה היא קצרה מאוד. אין כל ערובה לכך שמלחמת-העולם השלישית אכן תימנע. שנית, התמונה במרחב השמימי אינה דומה לתמונה הבינ-מעצמתית.

אסור להניח למצב כזה להיווצר. הכוננות הביטחונית הישראלית צריכה להיות תמיד מספקת כדי לסכל כל מחשבה כזאת, ולהביס בעור מועד כל נסיון כזה.

האפשרות שיש באיזושהו מקום פוליטי-ביטוח בצורת פצצה גרעינית עלולה רק להזיק, היא עלולה להחליש את המאמץ ליצור שאננות וביטחון כוזב. אסור לסמוך על הפצצה הגרעינית ככל צורה שהיא — מפני שממילא אי-אפשר להשתמש בה. **כוחה-המחץ של צה"ל, יחד עם כושרה-המדויק, צריכים להספיק כדי לקדם כל סכנה כזאת — היום,**

אם יש פצצות גרעיניות במרחב השמימי, מוטב שהיו אצלנו, ולא בידי הצד השני.

לא בידי מועמר קדאפי, למשל. לא בידי האיית-אללה רוח-אללה חומייני. לא בידי אבדינאל, אחמד ג'בריל, אברמוסה ודומיהם. **זהו התגובה האינסטינקטיבית הראשונה אחרי הפירסום ב"סאנדיי-טיימס" של לונדון.**

אבל אחר-כך מתחיל המוח לפעול. והמוח שואל: **אם זה נכון, האם זה טוב? למי זה טוב? למה זה טוב?**

יש מעט מאוד אנשים בצמרת האינטלקטואלית העולמית — במרומים שבהם שוכנים ענקי-הרוח, זוכי פרס-נובל, גדולי ההיסטוריונים — המאמינים כי מלחמת-העולם השלישית אכן תימנע.

הרוב הגדול של ענקי-רוח אלה רוצים בפירוק החימוש הגרעיני ובהיסולו המוחלט.

עד כה, הם אומרים, מוכיח הנסיון האנושי שבסופו של דבר השתמש האדם תמיד בכל נשק שהיה מצוי בידו. אין שום ביטחון שזה השתנה לפתע.

מאזן-האימה הוא ערובה-על-תנאי. הוא מאיים על קיום המין האנושי.

לא יעלה על הדעת שממשלת-ישראל — כל ממשלה שהיא בישראל — תשתמש אי-פעם בנשק כזה.

הבה נתאר לעצמנו את המצב ששורר בשעות הראשונות של מלחמת יום-הכיפורים, כאשר משה דיין היה היסטרי ודיבר על "חורבן בית שלישי".

המצרים עברו בהמוניהם את תעלת-הסואץ וחסלו את המערץ וים שלא פונו בזמן.

הטנקים הסוריים שעטו לעבר גשר בנות-יעקוב וטבריה. האם נמצב כזה היה עולה על הדעת להשתמש בפצצה גרעינית אילו היתה?

בורדאי שלא.

ומדוע לא?

אך הטענה העיקרית היא שאין כל דמיון בין המצב העולמי והמצב המרחבי.

גדול האופטימיסטים לא ישווה את מועמר קדאפי או את האיית-אללה חומייני למיכאל גורבאצ'וב.

הוא גם לא ישווה את אריאל שרון ורפאל איתן — שלא לדבר כלל על מאיר כהנא ויובל נאמן — לדונלד רגן.

בשתי מעצמות-העל (כך יש לקוות) יש מערכות מסועפות של איזונים פנימיים, יש עכבות פסיכולוגיות ופוליטיות, יש כוחות אדירים המבטיחים את השפיות של המישטרים.

היכן כל אלה אצלנו, במרחב שלנו?

אנחנו יושבים על מצבור אדיר של אבק-שריפה. פעם אמרו כי הבלקאנים הם "הבית של אבק-שריפה". ואכן, רי היה בריה אחת של סטרונט צעיר בסראייבו, בקיץ 1914, כדי להביא להרג של מיליונים ולשינוי פני העולם ללא-תקנה. והרי הבלקאנים של אז היו סמל היציבות והשלווה בהשוואה למרחב השמימי כיום?

מפני שהשימוש בפצצה היה מקומם נגרנו את העולם כולו, בצורה שלא היה לה תקדים. לא היה יורד עלינו רק מטר של גינויים (הרי לכך אנחנו רגילים). היו מגרשים אותנו מחברת-העמים, פשוטו כמשמעו. מן האו"ם. מן החברה התרבותית. טובי ידירנו בעולם היו מנדים אותנו כמצורעים, ומנתקים כל קשר עימנו. היו מפעילים עיצומים, ואולי שולחים כוח בינלאומי. ואין מדינה יכולה לחיות, פשוטו כמשמעו, כשהעמים מנתקים עימה באמת כל קשר.

אחת משתי מעצמות-העל — ברית-המועצות — היתה מתייצבת נגדנו. היא היתה עלולה לספק פצצות גרעיניות לסוריה ולמצרים. היא היתה עלולה להפעיל נגדנו נשק גרעיני, או לאיים עלינו בהפעלת נשק גרעיני נגדנו, כפי שעשתה ב"1956 ובכנראה גם ב"1973.

בעולם הערבי יש סכנה מוחשית של התמוטטות כל המישטרים הקיימים.

יש תסיסה עצומה מתחת לפני השטח. מתורכיה עד סודאן, ממארוקו עד פאקיסטאן ועברים המוני הנוער לקנאות האיסלאמיט.

יש אידיאולוגיה של התאבדות, התאבדות אישית למען אלה. היא עלולה להוביל לאידיאולוגיה של התאבדות קולקטיבית.

הילדים האיראניים, הרצים לקראת הטנקים העיראקיים, כשמפתח גרעין תלוי על צווארם; הצעירים אשר ירו באנזור אל-סדאט לעיני המצלמות של כל העולם; הקנאים והקנאיות הנוהגים במכוניות-התופת בדרום-לבנון — האם אלה הם כסיס איתן לבנות עליו תיאוריה של מאזן-אימה?

יש תחרות בין קיצוניים וקיצוניים-יותר. של פילוגים כלי סוף. יש מצב של ערב-הפכה.

ארצות-הברית היתה פונה לנו עורף, או היתה מתייצבת מול האיום הסובייטי. ב"לילה היה העולם עומד לפני מלחמת-העולם השלישית והאחרונה.

היתה סורצת סאניקה עולמית.

אולי היתה פורצת מלחמה גרעינית ממש — כפי שמנבאים המלומדים העורכים מדי פעם מישחקי-מלחמה.

ואם לא תפרוץ מלחמה כזאת, העולם יינצל אחרי שהתנדנד על עברייספחה — לא יסלחו לנו העמים. הם יתייחסו אלינו כאל הכלב השוטה של העולם, וידרשו לשים אותנו בכלוב.

כל זה ברור. משום כך גם אם יהיה, לא יופעל הנשק הגרעיני במצב כזה.

מחר, בעוד 10 ובעוד 20 שנה, והמאמץ המדיני של ישראל צריך להבטיח שהשלום יושג, וגם יתבסס, לפני שיחסי-הכוחות ישתנו באופן מכריע לרעת ישראל.

יש סכנה מוחשית בתחושה של עליונות וביטחון עצמי, היא עלולה להחליש את המאמץ המדיני להשגת השלום.

יש מי שעלולים להתפתות למחשבה כי אם תהיה פצצה היא תחליף לשלום.

האם זה כך? האם הופכת הפצצה את השלום למיותר? האם יש בה ביטוח מוחלט לקיומה, לביטחונה, לעתידה של ישראל?

זהו אשליה. אולי האשליה המסוכנת ביותר העור מדת לפנינו.

אם יהיו בידי ישראל פצצות גרעיניות זה ירכן בהכרח את העולם הערבי להשיג פצצה כזאת — אם על-ידי ריכוז המאמץ המדעי-הטכנולוגי העצמי, או בדרך אחרת.

הישראלים נוטים לחשוב כי רק לישראל יש כעיה ביטחונית, מול פני העולם הערבי. אין הם מעלים על דעתם כי העולם הערבי רואה את הדברים בצורה הפוכה בדיוק.

העולם הערבי — כולו — מאמץ כי ישראל היא מדינה בלי גבולות. מדינה בעלת שאיפה בלתי-מרוסנת להתפשטות, מדינה השואפת להשתרע מן הנילוס עד הפרת, מדינה המבקשת לשים את ידיה על הנפט של סעודיה וכויית. אין מסתמכים על מובאות רבות של מנהיגיו.

זהו סחף מוחשי ביותר.

אם ישתכנע העולם הערבי שיש בידי ישראל נשק גרעיני יעיל, יגרם הדבר לתסיסה עמוקה בתודעה הערבית. האינטלי-גנציה הערבית הצעירה תגיע למסקנה שזהו מצב בלתי-נסבל. הדבר יערער עוד יותר את המישטרים הכושלים במדינות-ערב, ויגביר את הדרישה לעליית כוחות חדשים, מהפכניים ו/או איסלאמיים.

העולם הערבי לא ישקוט ולא ינוח עד אשר יהיו בידיו פצצות גרעיניות משלו.

טענות בזכות החימוש הגרעיני אינו מתעלמות מעובדה זו. אבל הן מעלות תסריטים אחרים.

למשל: אם תאיים על ישראל סכנה מוחשית של השמדה, יהיה הנשק הגרעיני את המיפלט האחרון.

נגיח ההצנאות המאוחרים של סוריה, עיראק, ירדן (ואולי איראן) יתקרכו לנהר הירדן ויאיימו על לב ישראל. האיום בהפעלת הנשק הגרעיני — אם בשרה-הקרב, אם כלפי ריכוזי אוכלוסיה — יהווה אז את הגורם המרתיע האחרון.

או: אם תצליח מדינה ערבית כלשהי, לבדה או בעזרת מעצמה זרה, לשים את ידיה על נשק גרעיני, או יהווה נשק גרעיני ישראלי מישקל נגדי.

אם יעלה על דעת מנהיג ערבי כלשהו להטיל פצצה גרעינית על גוש דן, הוא יידע כי פצצה גרעינית ישראלית תחריב בו זמנית את המשק וקאהיר, מכה ובגדאד. מחמדי העולם הערבי יתר על כן, עצם האפשרות שיש בידי ישראל נשק גרעיני יש בה כדי למתן את העולם הערבי. ריעה זו תהרוס סופית את האשליה שניתן אי-פעם להשמיר את ישראל ככוח הנשק. כך תקדם את המגמות המתונות והמפוכחות, החותרות להשלמה ולהתפייסות.

(יש בעולם מי שמאמינים בסתר-ליבם כי ישראל עגומה מפניעה ידיעות על החימוש הגרעיני שלה — ובכלל זה הפירסום האחרון בשבועון הלונדוני — כדי לקדם מגמות אלה.)

אפשר לגייס טענות טובות נגד קורח-המחשבה הזו. קודם כל, לא יכול בכלל להיווצר מצב שבו תאיים על ישראל סכנה של השמדה במלחמה קונונציו-נאלית.

האמונה שפצצות גרעיניות, אם יהיו, יבטיחו את ביטחון ישראל היא מיקסס-שווא. היא אשליה מסוכנת.

היפוך הנמוך עלול להיות נכון. הפצצה עלולה להגביר את התסיסה בעולם הערבי, להחיש את המאמצים להשגת פצצה ערבית או איסלאמית וליצור מצב בלתי-נסבל.

כדאי לחשוב על כך עכשיו.

למשל: על האופציה של פירוח גרעיני של המרחב. ואם הפירסום בסאנדיי טיימס — יהיה טיבו כאשר יהיה — ירכן למחשבה, יש בכך ברכה.

אך אני מודאג. מודאג מאוד.

אין במדינה מוסד לדומה למעצה עלינה לביטחון לאומי. אין תהליך סדיר של ליבוש אופציות וקבלת החלטות. אנחנו חיים מן ה"ד אל הפה, בדרך האילתור המפורסם, "סמוך עליי" ו"היה בסדר".

אני יודע מי קיבל ומי מקבל את החלטות, איך, ועל סמך מה. ישמור עלינו האל.